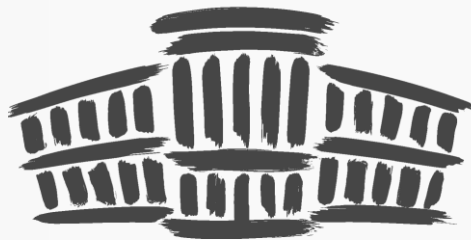


СУБОТИЦА
SZABADKA
SUBOTICA
SUBOTICA
2024



13. МЕЂУНАРОДНА МЕТОДИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

13. NEMZETKÖZI MÓDSZERTANI KONFERENCIA

КОМПЕТENCIÁK

13. MEĐUNARODNA METODIČKA KONFERENCIJA

КОМПЕТЕНЦИЈЕ

13TH INTERNATIONAL METHODOLOGICAL CONFERENCE

COMPETENCES



13. Међународна методичка конференција

КОМПЕТЕНЦИЈЕ
Зборник радова

Датум одржавања: 7–8. новембар 2024.

Место: Универзитет у Новом Саду, Учитељски факултет на мађарском наставном језику,
Суботица, ул. Штросмајерова 11., Република Србија

13. Nemzetközi Módszertani Konferencia

КОМПЕТЕНЦИÁК
Tanulmánygyűjtemény

A konferencia időpontja: 2024. november 7–8.

Helyszín: Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
Szabadka, Strossmayer utca 11., Szerb Köztársaság

13. Međunarodna metodička konferencija

КОМПЕТЕНЦИЈЕ
Zbornik radova

Datum održavanja: 7–8. studeni 2024.

Mjesto: Sveučilište u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku,
Subotica, ul. Strossmayerova 11., Republika Srbija

13th International Methodological Conference

COMPETENCES
Papers of Studies

Date: November 7–8, 2024

Address: University of Novi Sad, Hungarian Language Teacher Training Faculty,
Subotica, 11 Štrosmajerova str., Republic of Serbia

Издавач

Универзитет у Новом Саду
Учитељски факултет на мађарском наставном језику
Суботица

Kiadó

Újvidéki Egyetem
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar
Szabadka

Izdavač

Sveučilište u Novom Sadu
Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku
Subotica

Publisher

University of Novi Sad
Hungarian Language Teacher Training Faculty
Subotica

**Одговорни уредник / Felelős szerkesztő /
Odgovorni urednik / Editor-in-chief**

Valéria Pintér Krekić

Уредник / Szerkesztő / Urednik / Editor

Márta Törteli Telek
Éva Vukov Raffai

**Технички уредник / Tördelőszerkesztő /
Tehnički urednik / Layout editor**

Attila Vinkó
Zsolt Vinkler

+381 (24) 624 444
magister.uns.ac.rs/conf
inter.conf@magister.uns.ac.rs

ISBN 978-86-81960-32-5

Суботица – Szabadka – Subotica – Subotica
2024



САДРЖАЈ
TARTALOM
SADRŽAJ
CONTENTS

Babcsányi-Tóth Gabriella, Inczedy Piroska, Appl Zsuzsanna	13
A Waldorf pedagógiában rejlő lehetőségek a szociális kompetencia fejlesztésére	
Balogh Mónika	21
Interkulturális óvodai projekt bemutatása	
Anetta Bacsa-Bán, Sándor Kolacsek	31
Continuous Professional Development for Vet Teachers: Opportunities and Obstacles Based on a Case Study	
Bencéné Fekete Anikó Andrea	45
Tanulási kompetenciák fejlesztése a felsőoktatásban: Elméleti alapok és gyakorlati megközelítések	
Gyula Bíró	53
An innovative approach to teaching philosophy and ethics, integrating subjects	
Biró Violetta	62
Komplex művészetterápia bántalmazott serdülőkorú lányok körében	
Borsos Éva	70
A 4. éves tanító szakos hallgatók oktatási kompetenciája	
Dávid János	77
A hulladékmentes életmódhoz szükséges kompetenciák kialakítása kisiskolás korban	
Halasi Szabolcs, Borsos Éva, Námesztovszki Zsolt, Stajer Anita	87
A digitális eszközök használata és a fizikai aktivitás közötti összefüggés a vajdasági alsó osztályos tanulók esetében	
Ladnai Attiláné, Demeter Gáborné, Komlósi Veronika Júlia, Hoss Alexandra	94
Innovatív szemlélettel a neurodivergens gondolkodású gyermekekért	

Marija Lorger , Mirna Putica, Ivan Prskalo	105
Opće i specifične kompetencije učitelja za provođenje sata Tjelesne i zdravstvene kulture	
Mező Katalin, Mező Ferenc	112
Tanuló-központú tanítást/tanulást támogató tanári kompetenciák	
Ivana Nikolić, Ivan Prskalo, Lana Mađar	122
Tjelesna aktivnost i sedentarno ponašanje roditelja i djece predškolske dobi	
Papp Zoltán, Manojlovic Heléna, Bükki Eszter, Kovács Elvira	129
Mesterséges intelligencia a szakképzésben: Tanári kompetenciák, kihívások és fejlesztési igények magyarországi és szerbiai kitekintésben	
Stankov Gordana, Papp Zoltán, Szilágyiné Szinger Ibolya	148
Matematikai és kognitív kompetenciafejlesztés táblázatos betűrendezés feladaton alapuló ismétléses permutációk tanításával óvodás és általános iskolás gyerekeknek	
Гордана Станков, Габриела Тот-Бабчањи	160
Алгебарске структуре и ученичке компетенције	
Draženko Tomić	168
Načelo zornosti u nastavi, prema časopisu <i>Kršćanska škola</i>	
Mariann Tóth	175
Application Possibilities of Drama Pedagogy in Secondary Church Schools Based on Interviews	
Törley Gábor, Bernát Péter	187
Típusfeladatok megoldási módszerei táblázatkezeléssel és programozással	
Smiljana Zrilić, Anđela Knežević, Karmen Travirka Marčina	197
Kompetencije studenata završnih godina učiteljskih studija za prepoznavanje darovite djece	
Vedrana Živković Zebec, Ines Pacek	208
Representation of Characters with Disabilities in Picture Books	
Аутори / Szerzők / Autori / Authors	217



TJELESNA AKTIVNOST I SEDENTARNO PONAŠANJE RODITELJA I DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

IVANA NIKOLIĆ, IVAN PRSKALO, LANA MAĐAR

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska
ivana.nikolic@ufzg.hr

Sažetak

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati povezanost tjelesne aktivnosti roditelja i djece dobi od 5 do 7 godina. U istraživanju je sudjelovalo 155 ispitanika (N=155). Tjelesna aktivnost roditelja ispitana je putem skraćene verzije *The International Physical Activity Questionnaire* (IPAQ), a tjelesna aktivnost djece upitnikom *The Children's Physical Activity Questionnaire* (CPAQ). Povezanost između varijabli izračunata je Spearmanovim koeficijentom korelacije. Rezultati su pokazali kako 67,1% djece zadovoljava smjernice Svjetske zdravstvene organizacije za djecu od 5 do 17 godina o minimalno 60 minuta dnevno u tjelesnim aktivnostima umjerenog do visokog intenziteta, dok 60% roditelja zadovoljava smjernice za odrasle o minimalno 30 minuta dnevno u tjelesnim aktivnostima umjerenog intenziteta. Značajan pozitivan koeficijent korelacije dobiven je između *visoke tjelesne aktivnosti roditelja i djece* ($r=,183$). Nije dobivena značajna povezanost između *sedentarne aktivnosti roditelja i djece* ($r=-,060$). Rezultati ovog istraživanja pokazali su kako roditelji imaju važnu ulogu u modeliranju tjelesnog ponašanja djece.

Ključne riječi: *djeca predškolske dobi, tjelesna aktivnost, sedentarno ponašanje, roditelji*

1. Uvod

Kvalitetan odnos između roditelja i djeteta utječe na različite aspekte tjelesne i psihičke dobrobiti djeteta. Posebno je značajna uloga roditelja u oblikovanju obrazaca tjelesne aktivnosti (TA) i sjedilačkog ponašanja djece. Roditelji su uzori, a njihovi stavovi prema tjelesnoj aktivnosti i sjedilačkom ponašanju mogu potaknuti ili odvratiti slična ponašanja kod djece. Na primjer, aktivni roditelji često imaju aktivnu djecu, dok roditelji koji provode dosta vremena baveći se sjedilačkim aktivnostima mogu nenamjerno potaknuti takve navike. Štoviše, podrška roditelja, kao što je pružanje mogućnosti za tjelesnu aktivnost i sudjelovanje u aktivnostima sa svojom djecom, igra ključnu ulogu u poticanju aktivnog načina života.

Tjelesna aktivnost ključna je za očuvanje zdravlja i prevenciju kroničnih bolesti, dok je pretjerano sjedilačko ponašanje povezano s raznim negativnim zdravstvenim ishodima, uključujući pretilost, kardiovaskularne bolesti i probleme s mentalnim zdravljem (WHO, 2021). Prema Gustafsonu i Rhodesu (2006), roditeljsko modeliranje tijekom predadolescentnih godina igra sastavnu ulogu u uspostavljanju društvene norme glede tjelesne aktivnosti djece, ali kako dijete sazrijeva, uloga modeliranja opada, a veći utjecaj imaju vršnjaci. Istraživanje Fuemmelera, Andersona i Måsse (2011) pokazuje pozitivnu povezanost tjelesne aktivnosti roditelja i njihove djece. Pregledni rad Hutchensa i Leeja (2018) kojemu je cilj bio analizirati stanje utjecaja roditeljskih praksi na razinu tjelesne aktivnosti djece, navodi da je sedam od trideset kvantitativnih studija (23,3%) otkrilo značajne povezanosti između roditeljskog uzora u tjelesnoj aktivnosti i razine tjelesne aktivnosti djece. Također, sedam od osam (87,5%) kvalitativnih studija identificiralo je roditeljsko modeliranje tjelesne aktivnosti kao važno u promicanju tjelesne aktivnosti kod djece. Šesnaest od trideset (53,3%) kvantitativnih studija pokazalo je da je roditeljska podrška tjelesnoj aktivnosti bila značajno povezana s tjelesnom aktivnošću djece, a pet od osam (62,5%) kvalitativnih studija identificiralo je logističku podršku kao poticaj tjelesnoj aktivnosti djece.

Isto tako, socio-ekonomski status, kulturne norme i dostupnost sigurnih i pristupačnih prostora za igru i tjelesnu aktivnost mogu dodatno utjecati na ove obrasce. Djeca iz urbanih područja s manje zelenih površina i sigurnih igrališta mogu biti u nepovoljnijem položaju u odnosu na svoje vršnjake iz ruralnih područja. Također, percepcija roditelja o sigurnosti susjedstva i dostupnosti rekreacijskih sadržaja može značajno oblikovati koliko vremena djeca provode u tjelesnim aktivnostima u odnosu na sjedilačke aktivnosti. Roditelji također igraju ključnu ulogu kroz svoje vlastite aktivnosti i stil života, postavljajući primjer koji djeca prirodno slijede. Aktivni roditelji koji uključuju djecu u svoje aktivnosti stvaraju pozitivne navike koje djeca nose u odraslu dob. S druge strane, roditelji koji vode sjedilački način života mogu nenamjerno poticati slične obrasce ponašanja kod svoje djece.

Stoga, razumijevanje složenih odnosa između roditelja i djece u kontekstu tjelesne aktivnosti i sjedilačkog ponašanja zahtijeva holistički pristup koji uključuje individualne, obiteljske i društvene čimbenike. Kroz ovu perspektivu, moguće je razviti učinkovite intervencije koje promiču zdravlje i dobrobit djece i njihovih obitelji.

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi povezanost tjelesne aktivnosti i sedentarnog ponašanja roditelja i djece predškolske dobi. Sukladno cilju, postavljene su slijedeće hipoteze:

H1: Očekuje se da će većina djece zadovoljiti smjernice Svjetske zdravstvene organizacije za djecu od 5 do 17 godina, vježbajući barem 60 minuta dnevno u tjelesnim aktivnostima umjerenog do visokog intenziteta u slobodno vrijeme.

H2: Očekuje se da će većina odraslih zadovoljiti smjernice Svjetske zdravstvene organizacije za odrasle, vježbajući barem 30 minuta dnevno (150 minuta tjedno) u tjelesnim aktivnostima umjerenog intenziteta u slobodno vrijeme.

H3: Očekuje se značajna povezanost između stambenog prostora i tjelesne aktivnosti roditelja i djece, pri čemu oni koji žive u stanu provode značajno manje minuta tjedno u tjelesnim aktivnostima umjerenog do visokog intenziteta te više u sedentarnim aktivnostima.

H4: Očekuje se značajna povezanost između roditelja i djece u umjerenoj do visokoj tjelesnoj aktivnosti.

H5: Očekuje se značajna pozitivna povezanost između sedentarne aktivnosti djece i roditelja.

2. Metode rada

U istraživanju je sudjelovalo 155 ispitanika (N=155). Od ukupno 155 ispitanika, 12 (7,7%) su činili bake i djedovi, 34 (21,9%) očevi, a 109 (70,3%) majke. Nadalje, 93 (60%) ispitanika živi u kući dok 62 (40%) živi u stanu. Prosječna dob svih ispitanika je 35 godina, od kojih najstariji ispitanik ima 66 godina, a najmlađi 24 godine. Djeca su predškolske dobi od 5 do 7 godina. S obzirom da se istraživanje provodilo u vrtićima i njihovim podružnicama u Međimurskoj i Varaždinskoj županiji, anketa je provedena u obliku web anketnog upitnika koji je bio anonimna za sve korisnike. Upitnik je poslan ravnateljima vrtića te su oni prosljedili roditeljima putem e-maila, Vibera ili WhatsAppa.

Anketa se sastojala od tri dijela. U prvom dijelu ankete prikupljeni su opći podaci o anketiranim osobama kao i o njihovoj djeci. Drugi dio ankete sastoji se od 8 pitanja u kojem je tjelesna aktivnost djece ispitana „The Children's Physical Activity Questionnaire“ (CPAQ) upitnikom koji su ispunjavali roditelji. U njemu se ispituju vrste tjelesnih aktivnosti i količina vremena koju djeca provode u svakodnevnom životu. Svaka od navedenih aktivnosti procjenjivala se u posljednjih 7 dana, upisivanjem učestalosti i trajanja pojedinih aktivnosti u minutama, tijekom radnog tjedna (od ponedjeljka do petka) i vikenda (subota i nedjelja). Intenziteti tjelesne aktivnosti (visoka, umjerena, niska i sedentarna) određeni su prema klasifikaciji za djecu od 1 do 15 godina (Torun, 1990). Naposljetku je izračunato ukupno vrijeme provedeno u minutama tjedno u aktivnostima visokog, umjerenog i niskog intenziteta.

U trećem dijelu ispitana je tjelesna aktivnost roditelja ili staratelja putem skraćene verzije „The International Physical Activity Questionnaire“ (IPAQ). Istraživanje je provedeno u svibnju 2024. godine. Za sve varijable izračunati su osnovni deskriptivni parametri (aritmetička sredina, standardna devijacija, minimalni i maksimalni rezultat, indeks asimetričnosti i spljoštenosti). Normalnost distribucije testirana je Shapiro-Wilksovim testom, a povezanost između varijabli Spearmanovim koeficijentom korelacije. Podaci su obrađeni uz pomoć alata za obradu podataka SPSS.

3. Rezultati

Rezultati su prikazani slijedom navedenih hipoteza.

Tablica 1. Distribucija rezultata tjelesne aktivnosti za djecu od 5 do 17 godina prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO, 2021)

	Frekvencija	%	Kumulativni
Zadovoljava UVTA \geq 60min/dnevno	104	67,1	67,1
Ne zadovoljava preporuke UVTA \geq 60min/dnevno	51	32,9	100,0

Legenda: UVTA – tjelesna aktivnost umjerenog do visokog intenziteta

U tablici 1. distribucije rezultata tjelesne aktivnosti za djecu sukladno preporukama Svjetske zdravstvene organizacije, vidljivo je kako 67,1% djece zadovoljava preporuku, odnosno provodi minimalno 60 minuta dnevno u tjelesnim aktivnostima umjerenog do visokog intenziteta, dok 32,9% ne zadovoljava istu. Stoga je potvrđena hipoteza 1 da će većina djece zadovoljiti smjernice Svjetske zdravstvene organizacije za djecu od 5 do 17 godina, vježbajući barem 60 minuta dnevno u tjelesnim aktivnostima umjerenog do visokog intenziteta.

Tablica 2. Distribucija rezultata tjelesne aktivnosti za odrasle prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO, 2021)

	Frekvencija	%	Kumulativni
Zadovoljava UTA \geq 30min/dnevno ili 150 min tjedno	93	60,0	60,0
Ne zadovoljava preporuke UTA \geq 150min/dnevno	62	40,0	100,0

Legenda: UTA – tjelesna aktivnost umjerenog intenziteta

Distribucija rezultata tjelesne aktivnosti za odrasle prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije pokazuje da je 60% tjelesno aktivno u aktivnostima umjerenog intenziteta 30 minuta dnevno ili 150 minuta tjedno (Tablica 2.). Potvrđena je također hipoteza 2 prema kojoj se očekuje da će većina odraslih zadovoljiti smjernice Svjetske zdravstvene organizacije za odrasle, vježbajući barem 30 minuta dnevno (150 minuta tjedno) u tjelesnim aktivnostima umjerenog intenziteta.

Tablica 3. Korelacijska analiza varijabli

	stan/kuća	WHO roditelj	VTA djeca	UTA djeca	NTA djeca	SED djeca	VTA roditelj	UTA roditelj	HOD roditelj	SED roditelj
stan/kuća	1,000									
WHO roditelj	,140*	1								
VTA djeca	-,032	-,186*	1							
UTA djeca	-,173*	-,094	-,074	1						
NTA djeca	,073	,147*	-,077	-,137*	1					
SED djeca	,048	,100	,001	-,166*	-,111	1				
VTA roditelj	,014	-,151*	,183*	,144*	,028	-,021	1			
UTA roditelj	-,111	-,152*	,104	,226**	-,133*	,072	,065	1		
HOD roditelj	-,083	-,126	,046	,149*	-,152*	,061	,011	,314**	1	
SED roditelj	,216**	,049	,067	-,062	-,036	-,060	-,119	-,024	,006	1

Legenda: WHO roditelj- preporuke Svjetske zdravstvene organizacije za odrasle; VTA djeca – visoka tjelesna aktivnost djece; UTA djeca – umjerenjena tjelesna aktivnost djece; NTA djeca – niska the lesna aktivnost djece; SED djeca – sedentarno ponašanje djece; VTA roditelj – visoka tjelesna aktivnost roditelja; UTA roditelj – umjerenjena tjelesna aktivnost roditelja; HOD roditelj – hodanje roditelja; SED roditelj – sedentarno ponašanje roditelja

U tablici 3. prikazani su koeficijenti korelacije između tjelesne i sedentarne aktivnosti roditelja i djece te demografskog parametra, mjesta stanovanja. Značajni koeficijenti povezanosti stambenog prostora s varijablama WHO roditelj ($r=,140$) ukazuju da oni koji žive u stanu značajno više zadovoljavaju preporuke WHO za odrasle, dok je značajno manja umjerena tjedna tjelesna aktivnost djece ($r=,-173$). Koeficijent pozitivnog smjera s varijablom SED roditelj ($r=,216$) navodi da je sedentarna dnevna tjelesna aktivnost značajno viša kod roditelja koji žive u stanu.

Prema rezultatima povezanosti potvrđena je hipoteza 3 prema kojoj se očekuje značajna povezanost između stambenog prostora i tjelesne aktivnosti roditelja i djece, pri čemu oni koji žive u stanu provode značajno manje minuta tjedno u tjelesnim aktivnostima umjerenog do visokog intenziteta te više u sedentarnim aktivnostima. Nadalje, djeca čiji roditelji zadovoljavaju preporuke WHO-a provode značajno manje minuta tjedno u tjelesnim aktivnostima visokog intenziteta ($r=,-186$) te više minuta tjedno u tjelesnim aktivnostima niskog intenziteta ($r=,147$).

Značajan pozitivni koeficijent korelacije dobiven je između visoke tjelesne aktivnosti roditelja i djece ($r=,183$). Negativna povezanost između umjerene i niske tjelesne aktivnosti djece ($r=,-137$) kao i sedentarne aktivnosti djece ($r=,-166$) pokazuje da djeca koja provode više minuta tjedno u umjerenim aktivnostima, značajno manje vremena provode u niskim i sedentarnim. Koeficijenti korelacije varijable umjerena tjelesna aktivnost djece s varijablom visoka tjelesna aktivnost roditelja ($r=,144$), umjerena tjelesna aktivnost roditelja ($r=,226$) i hodanje roditelja ($r=,149$) pokazuju kako djeca čiji roditelji provode više minuta tjedno u visokim, umjerenim aktivnostima i hodanju, provode značajno više minuta tjedno u tjelesnim aktivnostima umjerenog intenziteta.

Sukladno rezultatima, potvrđena je hipoteza 4 koja navodi da se očekuje značajna povezanost između roditelja i djece u umjerenom do visokoj tjelesnoj aktivnosti. S druge strane, negativni koeficijenti korelacija između niske tjelesne aktivnosti djece te umjerene tjelesne aktivnosti roditelja ($r=,-133$) i hodanja roditelja ($r=,-152$) pokazuju da djeca čiji roditelji provode više minuta tjedno u umjerenim aktivnostima i hodanju, provode značajno manje minuta tjedno u tjelesnim aktivnostima niskog intenziteta.

Nije dobivena značajna povezanost između sedentarne aktivnosti roditelja i djece ($r=,-060$), odnosno nije potvrđena hipoteza 5.

4. Rasprava i zaključak

Povezanost između mjesta življenja i tjelesne aktivnosti djece ukazuje na značajno manje vremena provedenog u aktivnostima umjerenog intenziteta kod djece koja žive u stanu. Odnos se može objasniti dosadašnjim istraživanjima koja navode da djeca koja žive u urbanim četvrtima imaju visok rizik od pada tjelesnih aktivnosti u slobodno vrijeme jer imaju manje dostupnih javnih zelenih površina. S druge strane, veličina dvorišta oko djetetovog prebivališta pozitivno je povezana s njihovom trenutnom i kasnijom razinom tjelesne aktivnosti (Miller I sur., 2020). Dvije studije otkrile su pozitivnu povezanost između dostupnosti dvorišta ili veličine dvorišta i djetetove tjelesne aktivnosti ili igre na otvorenom koju su prijavili roditelji (Marino i sur., 2012; Spurrier i sur., 2008). Nadalje, u urbanim četvrtima, susjedstvo i javni parkovi na otvorenom te rekreacijske površine bile su jedine kategorije lokacija koje su bile vezane za tjelesnu aktivnost na otvorenom (Kneeshaw-Price i sur., 2013). U drugim studijama roditelji navode da slobodna igra na otvorenom ovisi o sigurnosti u susjedstvu, pristupu rekreacijskim sadržajima (Kurka i sur., 2015), gustoći prometa i nedostatku sigurnosnih struktura za pješake (pješački prijelazi) te blizini sigurnih područja za igru (Tappe i sur., 2013).

U preglednom radu (Petersen i sur., 2020) dosadašnja istraživanja također su dobivala slabe, ali značajne povezanosti između tjelesne aktivnosti roditelja i djece. Moore (1991) je ispitivao utjecaj tjelesne aktivnosti roditelja na tjelesnu aktivnost djece te se pokazalo da su djeca aktivnih majki sklonija većoj tjelesnoj aktivnosti u usporedbi s djecom neaktivnih majki. Kod aktivnih očeva, djeca su imala 3,8 puta veću vjerojatnost da će biti tjelesno aktivna. Kada su oba roditelja bila aktivna, ta vjerojatnost se povećavala na 5,8 puta. Istraživanje zaključuje da roditelji značajno utječu na tjelesnu aktivnost svoje djece, pri čemu je naglašena važnost dijeljenja aktivnosti unutar obitelji, podrške od strane aktivnih roditelja i genetskih čimbenika koji mogu predisponirati djecu za veću razinu tjelesne aktivnosti. Isto tako, na uzorku kanadskih predškolaraca dobi od 3 do 5 godina, veća roditeljska tjelesna aktivnost umjerenog do jakog intenziteta i tjelesna aktivnost laganog intenziteta bila je povezana s većom tjelesnom aktivnošću umjerenog do jakog intenziteta (Carson, Langlois i Colley, 2020). Prema rezultatima istraživanja (Xu i sur., 2018), umjerena i snažna tjelesna aktivnost majki posebno potiče djevojčice, dok očevi imaju veći utjecaj na dječake. Također je zaključeno da očevi više potiču tjelesnu

aktivnost djece tijekom vikenda, dok majke imaju veći utjecaj tijekom radnih dana. Na uzorku portugalske djece u dobi od 6 do 10 godina tjelesna aktivnost oba roditelja značajno je povezana s tjelesnim aktivnostima djece (Rodrigues i sur., 2018). Istraživanje na uzorku djece od 5 do 6 godina (Jago i sur., 2014) koje je ispitivalo tjelesnu aktivnost roditelja i djece putem akcelerometra, navodi da je 80% roditelja zadovoljilo smjernice za tjelesnu aktivnost, dok je samo 29% dječaka i 47% djevojčica u toj dobnoj skupini uspjelo ispuniti smjernice za djecu. Istraživanje je pokazalo negativnu povezanost između tjelesne aktivnosti roditelja i djece, sugerirajući da vrijeme koje djeca provode u aktivnostima sa svojim roditeljima nije glavni izvor njihove tjelesne aktivnosti. U preglednom istraživanju direktne povezanosti tjelesne aktivnosti roditelja i djece nema značajne povezanosti, već značajniju ulogu ima podrška roditelja (Gustafson i Rhodes, 2006). Loprinz i Trost (2013) pak navode da roditelji koji prakticiraju tjelesnu aktivnost i smatraju je važnom, pružaju veću podršku svojoj djeci u bavljenju tjelesnim aktivnostima. Osim toga, roditelji koji imaju pozitivna iskustva vezana uz tjelesnu aktivnost iz vlastitog djetinjstva i imaju bolju percepciju tjelesnog stanja svog djeteta, skloniji su uključivati tjelesnu aktivnost u svoju roditeljsku praksu. Liszewska i sur. (2018) navode u istraživanju da podrška roditelja (suradnička socijalna kontrola, sveukupna potpora, poticanje na aktivnost, općenito poticanje tjelesne aktivnosti, pozitivna socijalna kontrola i modeliranje) nije bila dovoljna da potakne djecu na tjelesnu aktivnost; potreban je primjer tjelesno aktivnog roditelja, a ne samo podrška, kako bi se povećala tjelesna aktivnost djece. Istraživanje Mitchella i sur. (2012) proučavalo je snagu povezanosti roditelja i mlade djece te zaključuje da ponašanja roditelja, kao što je sjedilački način života, percepcija samih roditelja i njihovo sudjelovanje u tjelesnim aktivnostima, utječu na percepciju i sam razvoj djeteta. Melody, Schofield i Schuller (2010) su na predškolskoj djeci dokazali kako su roditelji iznimno važni u uključivanju djece u tjelesnu aktivnost. Oni koji daju višu razinu podrške će se i sami više baviti određenom aktivnošću koju su izabrali. Rezultati istraživanja na predškolskoj djeci (Coto i sur., 2019) utvrdili su kako roditelji koji su se istaknuli kao dobri uzori i imali zdrave tjelesne navike pozitivnije utječu na tjelesnu aktivnost svoje djece u usporedbi s roditeljima koji nisu aktivni te mogu imati ključnu ulogu u poboljšanju tjelesnog stanja svoje djece potičući promjene u zdravim životnim navikama.

U ovom istraživanju nisu dobivene značajne povezanosti između roditelja i djece u sedentarnom ponašanju. Dosadašnja istraživanja pokazuju značajne, ali niske pozitivne povezanosti na uzorku kanadskih predškolaraca (Carson, Langlois i Colley, 2020). Također, nalazi studije na reprezentativnom uzorku kanadskih 6-11 godišnjaka (Garriguet, Colley i Bushnik, 2017) utvrđuju da je vrijeme sjedenja roditelja slabo povezano s vremenom sjedenja djece. Više istraživanja ispitivalo je povezanost između vremena roditelja i djeteta pred ekranom u ranom djetinjstvu. Na primjer, pregledno istraživanje objavljeno 2012. o korelacijama ponašanja povezanih s energetsom ravnotežom izvijestilo je o pozitivnoj povezanosti između roditeljskog gledanja televizije i vremena provedenog pred ekranom u obje uključene studije (De Craemer i sur., 2012).

Zaključno, rezultati ovog istraživanja pokazali su kako je tjelesno ponašanje roditelja značajno povezano s ponašanjem djece. Značajne povezanosti dobivene su u umjerenom i visokom tjelesnoj aktivnosti roditelja i djece. Nadalje, djeca koja žive u stanovima provode značajno manje minuta tjedno u aktivnostima umjerenog intenziteta. Roditelji, ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, kao i okruženje, najbitniji su čimbenici u djetetovom životu te imaju ključnu ulogu u stvaranju djetetovog stava prema tjelesnoj aktivnosti. Sukladno dosadašnjim istraživanjima, mišljenja smo da roditelji trebaju reagirati i od najranije dobi poticati i usmjeravati na bavljenje sportskim i tjelesnim aktivnostima u slobodno vrijeme. U kontekstu promicanja tjelesne aktivnosti zasigurno da ustanove ranog odgoja i obrazovanja imaju odgovornost promicanja tjelesno aktivnog načina života jer je to jedino okruženje koje dopire do sve djece bez obzira na njihovo socioekonomsko podrijetlo.

LITERATURA

- Carson, V., Langlois, K., & Colley, R. (2020): Associations between parent and child sedentary behaviour and physical activity in early childhood. *Health reports*, 31. 2. 3–10. Retrieved from: <https://doi.org/10.25318/82-003-x202000200001-eng>
- Coto, J., Pulgaron, E. R., Graziano, P. A., Bagner, D. M., Villa, M., Malik, J. A., & Delamater, A. M. (2019): Parents as Role Models: Associations Between Parent and Young Children's Weight, Dietary Intake, and Physical Activity in a Minority Sample. *Maternal and child health journal*, 23. 7. 943–950. Retrieved from: <https://doi.org/10.1007/s10995-018-02722-z>

- De Craemer, M., De Decker, E., De Bourdeaudhuij, I., Vereecken, C., Deforche, B., Manios, Y., Cardon, G., & ToyBox-study group (2012): Correlates of energy balance-related behaviours in preschool children: a systematic review. *Obesity reviews: an official journal of the International Association for the Study of Obesity*, 13 Suppl 1. 13–28. Retrieved from: <https://doi.org/10.1111/j.1467-789X.2011.00941.x>
- Fuemmeler, B.F., Anderson, C.B. & Mâsse, L.C (2011): Parent-child relationship of directly measured physical activity. *Int J Behav Nutr Phys Act* 8, 17. Retrieved from: <https://doi.org/10.1186/1479-5868-8-17>
- Garriguet, D., Colley, R., & Bushnik, T. (2017): Parent-Child association in physical activity and sedentary behaviour. *Health reports*, 28. 6. 3–11. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28636068/>
- Gustafson, S. L., & Rhodes, R. E. (2006): Parental correlates of physical activity in children and early adolescents. *Sports medicine (Auckland, N.Z.)*, 36. 1. 79–97. Retrieved from: <https://doi.org/10.2165/00007256-200636010-00006>
- Hutchens, A., & Lee, R. E. (2018): Parenting Practices and Children's Physical Activity: An Integrative Review. *The Journal of school nursing: the official publication of the National Association of School Nurses*, 34. 1. 68–85. Retrieved from: <https://doi.org/10.1177/1059840517714852>
- Jago, R., Sebire, S. J., Wood, L., Pool, L., Zahra, J., Thompson, J. L., & Lawlor, A. L. (2014): Associations between objectively assessed child and parental physical activity: a cross-sectional study of families with 5–6 year old children. *BMC Public Health* 14, 655. Retrieved from: <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-655>
- Kneeshaw-Price, S., Saelens, B. E., Sallis, J. F., Glanz, K., Frank, L. D., Kerr, J., Hannon, P. A., Grembowski, D. E., Chan K, C. G., & Cain, K. L. (2013): Children's objective physical activity by location: why neighborhood matters. *Pediatric exercise science*, 25. 3. 468–486. Retrieved from: <https://doi.org/10.1123/pes.25.3.468>
- Kurka, J. M., Adams, M. A., Todd, M., Colburn, T., Sallis, J. F., Cain, K. L., Glanz, K., Frank, L. D., & Saelens, B. E. (2015): Patterns of neighborhood environment attributes in relation to children's physical activity. *Health & place*, 34. 164–170. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2015.05.006>
- Liszewska, N., Scholz, U., Radtke, T., Horodyska, K., Liszewski, M., & Luszczynska, A. (2018): Association between Children's Physical Activity and Parental Practices Enhancing Children's Physical Activity: The Moderating Effects of Children's BMI z-Score. *Frontiers in psychology*, 8. 2359. Retrieved from: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02359>
- Loprinzi, P. D., & Trost, S. G. (2010): Parental influences on physical activity behavior in preschool children. *Preventive medicine*, 50. 3. 129–133. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2009.11.010>
- Marino, A. J., Fletcher, E. N., Whitaker, R. C., & Anderson, S. E. (2012). Amount and environmental predictors of outdoor playtime at home and school: a cross-section analysis of a national sample of preschool-aged children attending Head Start. *Health & place*, 18. 6. 1224–1230. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2012.08.004>
- Melody, O., Schofield Grand, M., Schluter Philip, J. (2010): *Accelerometry to Assess Preschooler's Free-Play: Issues with Count Thresholds and Epoch Durations*. Institute of Education Sciences. Retrieved from: <https://eric.ed.gov/?id=EJ861443>
- Mitchell, J., Skouteris, H., McCabe, M., Ricciardelli, L. A., Milgrom, J., Baur, L. A., . . . Dwyer, G. (2012): Physical activity in young children: a systematic review of parental influences. *Early Child Development and Care*, 182. 11. 1411–1437. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/03004430.2011.619658>
- Moore, L. L., Lombardi, D. A., White, M. J., Campbell, J. L., Oliveria, S. A., & Ellison, R. C. (1991): Influence of parents' physical activity levels on activity levels of young children. *The Journal of pediatrics*, 118. 2. 215–219. Retrieved from: [https://doi.org/10.1016/s0022-3476\(05\)80485-8](https://doi.org/10.1016/s0022-3476(05)80485-8)
- Spurrier, N. J., Magarey, A. A., Golley, R., Curnow, F., & Sawyer, M. G. (2008): Relationships between the home environment and physical activity and dietary patterns of preschool children: a cross-sectional study. *The international journal of behavioral nutrition and physical activity*, 5. 31. Retrieved from: <https://doi.org/10.1186/1479-5868-5-31>

- Tappe, K. A., Glanz, K., Sallis, J. F., Zhou, C., & Saelens, B. E. (2013): Children's physical activity and parents' perception of the neighborhood environment: neighborhood impact on kids study. *The international journal of behavioral nutrition and physical activity*, 10. 39. Retrieved from: <https://doi.org/10.1186/1479-5868-10-39>
- Torun B. (1990): Energy cost of various physical activities in healthy children. In: *Activity, Energy Expenditure and Energy Requirements of Infants and Children*. Schurch B, Scrimshaw N (Eds.). Lausanne (Switzerland): International Dietary Energy Consulting Group. 139–83.
- WGO guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age. Geneva: World Health Organization; 2019. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO
- WHO guidelines on physical activity and sedentary behaviour. Geneva: World Health Organization; 2020. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO
- Xu, C., Quan, M., Zhang, H., Zhou, C., & Chen, P. (2018.): *Impact of parents' physical activity on preschool children's physical activity: a cross-sectional study*. Retrieved from: <https://peerj.com/articles/4405/?report=reader>

PHYSICAL ACTIVITY AND SEDENTARY BEHAVIOR OF PARENTS AND PRESCHOOL CHILDREN

Abstract

The aim of this research was to examine the relationship between physical activity of parents and children aged 5 to 7 years. 155 respondents (N=155) participated in the research. The physical activity of parents was examined using a shortened version of The International Physical Activity Questionnaire (IPAQ), and the physical activity of children using The Children's Physical Activity Questionnaire (CPAQ). The correlation between variables was calculated by Spearman's correlation coefficient. The results showed that 67.1% of children meet the guidelines of the World Health Organization for children aged 5 to 17 years of a minimum of 60 minutes a day in physical activities of moderate to high intensity, while 60% of parents meet the guidelines for adults of a minimum of 30 minutes a day in physical activities of moderate intensity. A significant positive correlation coefficient was obtained between high physical activity of parents and children ($r=.183$). No significant correlation was obtained between sedentary activity of parents and children ($r=-.060$). The results of this research showed that parents play an important role in modeling children's physical behavior.

Keywords: *children of preschool age, physical activity, sedentary behavior, parents*

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

371.13(082)
371.3(082)

УЧИТЕЉСКИ факултет на мађарском наставном језику. Међународна методичка конференција (13 ; 2024 ; Суботица)

Компетенције [Електронски извор] : зборник радова = Kompetenciák : tanulmánygyűjtemény / 13. међународна методичка конференција, Суботица, 7-8. новембар 2024. = 13. Nemzetközi Módszertani Konferencia, Szabadka, 2024. november 7-8. ; [уредник Márta Törteli Telek]. - Суботица : Учитељски факултет на мађарском наставном језику, 2024

Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/publ/2024/978-86-81960-32-5>. - Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/Kiadvanyaink/>. - Начин приступа (URL): <https://magister.uns.ac.rs/Публикације/>. - Насл. са насловног екрана. - Опис заснован на стању на дан 30.01.2025. - Радови на мађ., хрв. и енгл. језику. - Библиографија уз сваки рад. - Summaries.

ISBN 978-86-81960-32-5

а) Учитељи -- Образовање -- Зборници б) Васпитачи -- Образовање -- Зборници в)
Учитељи -- Компетенције -- Зборници г) Васпитачи -- Компетенције -- Зборници д)
Настава -- Методика -- Зборници

COBISS.SR-ID 162035721